

Column

Sheila
Sitalsing

Schuit

Iedereen heeft het weleens gehad. Je laat iemand langskomen voor het onderhoud van de cv-ketel en de warmteterugwininstallatie. 120 euro inclusief voorrijkosten is de afspraak. Na het voorrijden begint de ellende.

Man werpt deskundige blik op cv-ketel. Man schudt het hoofd. Man zegt 'Dat wordt een stukje meerwerk, mevrouw' en 'Wat? Is het buizenstelsel nooit schoongemaakt? Zou ik dringend adviseren, mevrouw.' Een verbluft knikje verder ligt er een rekening van 732 euro voor 'materiaalkosten exclusief een stukje arbeid en een stukje btw', met daar bovenop een stukje bijdrage aan de all-inclusivevakantie van de cv-ketelman.

Ik begrijp dus hoe de oude koningin zich voelt.

Het goede mens bracht haar aftandse schuit naar een mannetje van het ministerie van Defensie. Die zou er in de wintermaanden goed op passen. Een likje verf erop doen, de naambordjes netjes oppoetsen, van die dingen.

Hoe hoog dat opliep heeft ze waarschijnlijk gisteren pas uit de krant mogen vernemen, want de rekeningen zullen ze zorgvuldig van haar hebben weggehouden: anderhalf miljoen euro in tien jaar tijd aan kosten voor een senior projectleider, een projectmanager, een scheepscoördinator, een engineer/coördinator, een projectplanner, drie productie-groepmanagers, een werkvoorbereider en een KAM-coördinator die het onderhoud van de boot benaderen alsof hier geen sprake is van het plezierbootje van een bejaarde die twee keer per jaar een rondje over de plassen doet, maar van een onderzeeër met torpedo's, kruisraketten en lanceerbuisen die in permanente staat van paraatheid dient te zijn.

Ik kreeg een beetje
veel medelijden

Voor anderhalf miljoen euro kun je tegenwoordig twee lemsteraken kópen, schreven Toine Heijmans en Marlies de Brouwer, die zich hebben geworsteld door tien jaar rekeningen van onderhoudskosten met heel veel stukjes arbeid en stukjes btw, gisteren in deze krant. Nieuw.

Aan de premier viel gisteren daarom andermaal de fijne taak te beurt om de leefwijze van het koningshuis te verdedigen tegenover de Tweede Kamer. Zijn eigen afgeragde Saab brengt hij eens per jaar naar Achmed van de doe-het-zelfgarage in de Schilderswijk om de olie te verversen en de lampjes na te lopen, waarna hij in de recensiepanelen op de site 'Het was weer super! Altijd lekker goedkoop qua reparaties' typt. De wereld van eigen stalen lemsteraken die reparaties vergen à raison van 25.154,34 euro ('kitten deknaden roefdek') is hem vreemd. Een staf bestaande uit een voltijdschipper en -bootman voor een boot die alleen bij de drie dagen mooi weer die dit land kent uit de mottenballen wordt gehaald - hij zou het zelf niet snel zo doen.

Maar het is nu eenmaal de afspraak: zij fladderen op onze kosten in een gouden kooi en treden op wanneer dat van hen wordt verwacht, de premier springt voor hen in de bres wanneer het gepeupel oprukt. Dan maakt hij van een exorbitant tijdelijk kantoorgebouw voor de koning 'twee containertjes in de achtertuin', van een patserig jacht 'een bootje' en van de aanlegplek voor dat ding 'een steigertje'.

De lemsteraak een 'zeilschuitje' noemen, dat durfde hij gisteren niet. Wel had hij het over 'een beetje veel geld'.

Ik kreeg van de weeromstuit een beetje veel medelijden. Met haar, omdat in haar vergulde wereld de mensen om haar heen verzinnen dat haar plezierbootje op oorlogsterkte dient te worden onderhouden. En met hem, omdat hij deze gekte moet verdedigen.

Stevige buien

Soms met onweer, hagel of natte sneeuw. Af en toe zon, 7 graden. Vannacht en morgen opnieuw regen of sneeuw. **Pagina V15**

Inhoud

Ten eerste	2-11, 15-21	V	2
Uitgelicht	12-13	Televisie	12-13
Familieberichten	14	Puzzels	14
Opinie&Debat	23-26	Volkskeuken	14
Wetenschap	27	Dag in Dag uit	16
Economie	29-35	Aaf Brandt Corstius	16
Sport	36-39		

Ten eerste

Nieuwe rechtszaak rond gifdumping in Ivoorkust

Beerput Probo Koala gaat
na tien jaar opnieuw openVan onze verslaggever
Jeroen Trommelen

AMSTERDAM Slachtoffers en gedupeerden van een illegale gifdumping in Ivoorkust hebben bij de Amsterdamse rechtbank een massaclaim ingediend tegen grondstoffenbedrijf Trafigura. Het bedrijf, dat mede om fiscale redenen in Nederland is gevestigd, liet tien jaar geleden 500 duizend liter giftig afval uit het schip Probo Koala dumpen in de open lucht in en rondom de havenstad Abidjan.

De voor Nederland unieke procedure is aangespannen namens een vereniging van 25 slachtofferorganisaties die niet betrokken waren bij een eerdere slachtofferclaim in Engeland, waar al namens 30 duizend Ivorianen werd geprocedeerd. De nieuwe zaak betreft mogelijk ruim 70 duizend mensen die geregistreerd staan als slachtoffer of gedupeerde van de dumping in het Afrikaanse land.

Hoeveel geld de slachtoffers eisen, is onbekend. In Ivoiriaanse media zijn bedragen genoemd tot 270 miljoen euro maar die zijn volgens advocaten een slag in de lucht. 'Het gaat niet om geld, maar over de vraag of Trafigura onrechtmatig heeft gehandeld', zegt Bojan Dekker van Beer Advocaten.

Trafigura wordt in Amsterdam aangeklaagd omdat het daar een administratief hoofdkantoor heeft en er zes jaar geleden strafrechtelijk is veroordeeld wegens illegale export van het gif. Het is de eerste keer dat zo'n omvangrijke buitenlandse letselschade-

zaak voor de Nederlandse rechter komt.

Het bedrijf heeft altijd ontkend dat het afval serieuze klachten kan hebben veroorzaakt. Het betaalde de Ivoiriaanse overheid wel een schadevergoeding van 200 miljoen euro en schikte de eerdere slachtofferclaim van het Britse advocatenbureau voor ruim 30 miljoen. Trafigura wil niet op de nieuwe claim reageren.

Volgens experts is de kans groot dat de Nederlandse rechter de zaak in behandeling neemt. Dat gebeurde eerder met de klachten van boeren en vissers

De rechtszaak
tegen Trafigura
gaat waarschijnlijk
jaren duren

uit Nigeria over olievervuiling waarvoor ze Shell verantwoordelijk houden. 'Zeker na de Shell-zaak is duidelijk dat rechters anders dan enkele jaren geleden, ruimte willen geven voor dit soort procedures', zegt Lucas Roorda van de Universiteit Utrecht.

Claimzaken tegen multinationals eindigen overigens vaak voortijdig in een schikking, zegt hij. 'Van de dertien zaken in Europa die ik heb vergeleken, gebeurde dat overal behalve in de zaak van Shell.'

'De zaak is ook interessant omdat veel bedrijven vooral om fiscale redenen vennootschappen in Nederland hebben', zegt aansprakelijkheidsex-

pert Cees van Dam, hoogleraar internationale handel en mensenrechten aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. 'Dat fiscale voordeel heeft als nadeel dat ze een groter risico lopen om in Nederland aansprakelijk te worden gesteld voor het falen van hun dochterondernemingen.'

Van Dam waarschuwt dat internationale slachtofferzaken juridisch en financieel gecompliceerd zijn, onder meer vanwege de 'scheve machtsverhouding' tussen bedrijven en slachtoffers.

'Helaas zijn in Nederland maar een paar advocatenkantoren in staat en bereid slachtoffers bij te staan. Het duurt bovendien uitzonderlijk lang voordat de slachtoffers hun recht erkend zien en schadevergoeding ontvangen. Het gif in Ivoorkust is tien jaar geleden gedumpt. De rechtszaak die nu begint, kan jaren duren.'

De tot dusver grootste internationale slachtofferzaak speelde zich af in het Indiase Bhopal, waar in 1984 ruim drieduizend doden vielen door een gaslek in de fabriek van het Amerikaanse Union Carbide. Het bedrijf betaalde 470 miljoen dollar schadevergoeding in 1989. Pas in 2010 werden zeven directieleden ook strafrechtelijk veroordeeld.

PAGINA 20-21

Hoe het gif in Ivoorkust terecht kwam

Vrouw laat zich niet opzijzetten
voor ultra-orthodoxe luimen

Van onze buitenlandredactie

AMSTERDAM Een gedistingeerde 81-jarige Joodse dame pikte het niet dat ze in een toestel van de Israëlsche luchtvaartmaatschappij El Al moest plaatsmaken voor een ultra-orthodoxe man die niet naast een vrouw wilde zitten. Ze stapte naar een actiegroep die nu namens haar een rechtszaak aanspant tegen El Al wegens discriminatie.

De in Jeruzalem gevestigde organisatie, Israel Religious Action Center (IRAC), riep ook luchtreizigers op om de nationale luchtvaartmaatschappij te bestoken met boze e-mails. 'Moeten vrouwen hun gereserveerde plaatsen opgeven om toe te geven aan de luimen van ultra-orthodoxe mannen?' vraagt IRAC retorisch. De organisatie spreekt over discriminatoire en illegale praktijken.

Het is niet de eerste keer dat een vrouw bij El Al heeft moeten wijken voor een ultra-orthodoxe man. Een stoelendans komt vaak voor en dat gaat niet zelden gepaard met woordenwisselingen, geduw en getrek.

Aanvankelijk maakte Renee Rabinowitz min of meer vrijwillig

Renee Rabinowitz: intellectueel gekrenkt. Foto Uriel Sinai

plaats op de vlucht van Newark (bij New York) naar Tel Aviv. 'Ik wilde niet elf uur lang naast iemand zitten die zich onbehaaglijk voelt,' zei de vrouw, juriste en psychologe, tegen *The New York Times*. Aan het einde van de vlucht vroeg ze de piloot of het gebruikelijk was toe te geven aan de wensen van ultra-orthodoxen. Het antwoord was bevestigend. Dat loogstrafte de opmerking van een steward dat hij haar 'een betere plaats' had willen aanbieden. Rabinowitz voelde zich ge-

krenkt, niet zo zeer persoonlijk als wel 'intellectueel, ideologisch en wettelijk'. Kon een man met een beroep op zijn strikte religieuze opvattingen zomaar bepalen dat hij niet naast haar wilde zitten?

Volgens de actiegroep IRAC, die 'pluralisme, tolerantie en gelijkheid in Israël' nastreeft, is de ervaring van Rabinowitz een uitgelezen kans om discriminatie te bestrijden. Temeer daar El Al na het incident verklaarde dat 'elke vorm van discriminatie van passagiers strikt verboden is'. De door IRAC ingeschakelde advocaat eist een schadevergoeding van meer dan tienduizend euro. El Al had Rabinowitz slechts een korting van zo'n 200 euro op haar volgende vlucht aangeboden.

IRAC stapte al eerder naar de rechter - met succes. In 2011 bepaalde het Hooggerechtshof dat er een einde moest komen aan de verplichte scheiding van mannen en vrouwen in zogeheten kosjere lijnbussen. Die rijden op plaatsen met een grote ultra-orthodoxe gemeenschap. IRAC stelde ook gevallen van segregatie in ziekenhuizen, postkantoren en andere publieke gelegenheden aan de kaak.